

חותנו' "מה החידוש בזה, הרי יש הרבה סוגי אנשים כאלו"? ענה לו, "החידוש העצום הוא, שראיתי את כל שלושת הסוגים הללו באותו היהודי עצמו! דברים אלו א"א להבין אלא אך ורק עפ"י דברי הרמב"ן הנ"ל, ששייך להיות צדיק גמור במעשיו, ועכ"ז אם יכשל במחשבה פסולה באמונה, נכלל ע"ז "בארור אשר לא יקים".

אין להאמין ליצה"ר אפילו כשבא עם טענת אמת

במדרש רבה (בראשית נה) איתא, בשכר ב' בקיעות שבקע אברהם אבינו עצי עולה זכה להבקע הים לפני בני ישראל, שנאמר "ויבקע עצי עולה" (בראשית כב ג), ונאמר להלן, "ויבקעו המים" (שמות יד כא). שמעתי מהרב חנני' כהן (שליט"א) [זצ"ל], שאמר בשם האדמו"ר רבי אהרן מבעלז זצ"ל בשהותו בבודעפסט (ואני הוא חובה לפרסם זאת ברבים), שביאר המדרש הנ"ל עפ"י דברי ה"מדרש ויושע", שהשטן ניסה למנוע את אברהם אע"ה בכל טצדקי שבעולם, שנדמה לו כזקן, ואמר לו, אברהם, האתה מאמין שהקב"ה באמת רוצה שתקריב לו את בנך, הלא זה כנגד השכל, אם תאבד נשמה תתחייב עליה בדין? וענה לו אברהם, הקב"ה אמר לי "קח נא את בנך" וכו'. וכשהשטן לא פעל בזה, עשה עצמו כנהר. וכשראה שאין לו שום עצה לעכב את א"א, בא השטן עם ה"אמת", ואמר לו, שמעתי מאחורי הפרגוד "השה לעולה ואין יצחק לעולה". ענה לו אברהם, כך עונשו של בדאי, שאפילו כשאומר אמת אין שומעין לו. פירוש, אפילו שהאמת היא כדברך, אין אני זו ממה שאני יודע ושמעתי מפי הקב"ה.

וכאשר באו בנ"י לים סוף, בא השטן ואמר להם, ח"ו שתקפצו לים, הרי זה סכנה שכולם יאבדו, האם אין אתם יודעים, שמאבד עצמו לדעת הוא מהעבירות החמורות? מוטב להלחם עם מצרים, ואף שגם בזאת יש סכנה, אולם עכ"פ חלק ישארו בחיים. ואלמלא שנטע אברהם אבינו בתוכנו את הכח לשמוע אפילו נגד השכל, באמונה פשוטה, מבלי להכנס לחשבונות, לא היו עומדים אז בנסיון. ועפ"י יובן המדרש, במה זכו בנ"י לקריעת ים סוף, על ידי "ויבקע עצי עולה". לומדים אנו מזה, שבכחו של השטן לבלבל את האדם אף בכח האמת, ועלינו להתחזק כנגדו בכל אופן.

איך לדעת מהו האמת לאמיתה

אולם השאלה היא, איך אפשר לדעת מהו האמת לאמיתה, דהיינו מה רצון השי"ת, שהרי לא חסר לנו כל מיני חיבורים גדולים הנראים לכאורה כמיוסדים עפ"י השכל וההגיון, המוכיחים באותות ובמופתים שהאמת אתם. וכידוע, גם להשטן יש הרבה שלוחים הבקיאים בכל הש"ס והמדרשים, המביאים מהם ראיות לשיטתם, עד שפעמים עומדים לפניו כסומא, ואין יודעים אם השטן מדבר מפייהם. בשלמא אברהם אבינו הי' יכול להכירו, וכן בנ"י כשעמדו על הים, היה משה רבינו מלמדם שהדעה השני' האומרת להלחם היא דעת השטן, אבל בזמנינו, מה העצה לברר מהו מעשה שטן?